

Coronapandemins påverkan för arbetet mot segregation

Lägesbilder och förslag till fortsatt arbete

Det finns en medvetenhet om att den kris som samhället nu upplever innebär att skillnaderna mellan människor ökar. Det har exempelvis uppmärksammats att boende i vissa områden med socioekonomiska utmaningar har drabbats hårdare av smittspridningen av covid-19. Det blir tydligt att människor har olika förutsättningar att skydda sig mot viruset. Det finns en rad socioekonomiska utmaningar gällande trångboddhet, många har yrken där det inte går att arbeta hemifrån, det finns redan hälsoutmaningar och det fanns inte tillgång till relevant information på olika språk från start.

Coronakrisen kan därför slå hårdare, inte minst ekonomiskt och socialt, mot redan utsatta grupper och det kan ge konsekvenser även på längre sikt. Det handlar bland annat om att skolan kan få svårt att leva upp till sitt kompensatoriska uppdrag vid längre tid av distansutbildning. Det kan också handla om att många förlorar sin arbetsinkomst eftersom de arbetar under osäkra anställningsförhållanden eller i särskilt drabbade branscher, som tjänste- och servicesektorn. Det kan fördjupa den ojämlikhet som redan finns, och leda till ytterligare segregation. Det finns en tendens till stigmatisering av områden med socioekonomiska utmaningar till följd av corona, vilket är oroväckande. Ett samhälle som är segregerat är ett samhälle som glider isär. Det påverkar känslan av gemenskap, trygghet och tillit. "Vi-och-dom"-uppdelning är inte konstruktivt för ett samhälle som ska hålla samman.

Det görs många bra insatser för arbetstagare och företag, men beslutsfattare och politiker på olika nivåer måste se över vilka människor som kan falla utanför skyddssystemen. Samhället befinner sig i en extraordinär situation, och politiken behöver också följa utvecklingen i coronakrisens spår för att kunna minska de negativa konsekvenserna för ojämlikheten, eftersom utgångsläget kan ha förändrats efter coronapandemin. I det rådande läget är det viktigt att

civilsamhälle, kommun, myndigheter och näringsliv samordnar sina insatser ännu mer, så att resurserna utnyttjas effektivt i arbetet mot segregation. Delegationen mot segregation följer utvecklingen av hur covid-19 påverkar segregation på kort och lång sikt genom kontakter med civilsamhälle, kommuner, myndigheter och forskare.

Myndigheten har under våren 2020 samlat underlag och följt hur den rådande pandemin kan ha påverkat arbetet mot segregation. Denna PM ger en kort beskrivning av genomfört arbete, dess resultat samt vilka slutsatser som myndigheten har dragit utifrån beskrivningarna. Delegationen mot segregation kommer fortsatt att följa coronakrisens påverkan på samhället ur ett segregationsperspektiv.

UTGÅNGSPUNKTER FÖR ANALYS

Myndighetens uppdrag och roll

Delegationen mot segregation ska genom ett sektorsövergripande arbete bidra till att öka de långsiktiga effekterna av insatser för att minska och motverka social och ekonomisk segregation på nationell, regional och lokal nivå. Detta handlar både om insatser för att förbättra situationen i socioekonomiskt utsatta områden och om att motverka strukturella orsaker till segregation.

Myndigheten har bland annat i uppdrag att främja ökad samverkan mellan relevanta aktörer, bidra till kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan relevanta aktörer och stödja relevanta aktörer i att utföra ett strategiskt och kunskapsbaserat arbete som följs upp och utvärderas. Myndigheten ska också följa forskning och annan kunskapsutveckling i frågor som rör segregation, bidra till kunskapsutveckling samt förse regeringen med analyser i frågor som rör segregation.

För att öka kunskapen om coronapandemins möjliga påverkan på arbetet mot segregation har Delegationen mot segregation utgått från detta uppdrag och applicerat ett coronaperspektiv på det.

Det politiska målet för verksamheten är minskad segregation, jämlika uppväxt- och levnadsvillkor och goda livschanser för alla.

MYNDIGHETENS ROLL I RÅDANDE LÄGE

Delegationen mot segregation har analyserat hur myndigheten kan utveckla sin roll i det rådande läget samt påbörjat arbetet med att identifiera konsekvenser på sikt inom myndighetens ansvarsområde.

Myndigheten har också genom sin bidragsgivning analyserat hur ofta och på vilket sätt ord som corona, covid-19 och pandemi förekommer i ansökningarna.

Frågor som myndigheten har ställt sig är bland annat:

- Har det skett någon förändring gällande samverkan mellan myndigheter, regioner, kommuner, organisationer med flera? Vad kan Delmos göra för att ytterligare främja ökad samverkan?
- Finns det behov av kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan relevanta aktörer? Hur kan Delmos bidra?
- Vad behöver relevanta aktörer av Delmos för att kunna fortsätta att utföra ett strategiskt och kunskapsbaserat arbete som följs upp och utvärderas?
- Vilken forskning och annan kunskapsutveckling behöver Delmos följa inom myndighetens område? Något nytt att bevaka?
- Vilka analyser kan Delmos göra för att bidra till kunskapsutveckling under pågående pandemi? Vad vet myndigheten sedan tidigare?
- Vilken kunskap om bakomliggande orsaker till segregation och insatser och metoder som kan minska/motverka segregation efterfrågas av målgrupperna? Hur kan denna kunskap göras tillgänglig och spridas till relevanta aktörer?
- Vilka analyser kan Delmos förse regeringen med av utvecklingen i frågor som rör segregation?
- Vad ser Delmos att covid-19 leder till för konsekvenser på sikt som berör arbetet att minska och motverka social och ekonomisk segregation på lokal, regional och nationell nivå?

Coronakrisen pågår fortfarande, men det är viktigt att fortsätta utveckla gemensamma kunskaper om segregation i förhållande till pågående pandemi och bygga upp ett arbete, i samverkan med andra, som leder till långsiktig förändring när det kommer till segregation.

Delegationen mot segregation ser behov av att fortsatt arbeta långsiktigt och utveckla ett kunskaps- och utvecklingsstöd för att stödja relevanta aktörer i att lyfta blicken och se på sitt uppdrag ur ett helhetsperspektiv. På kort sikt kan Delmos följa utvecklingen och samla lägesbilder från relevanta aktörer som arbetar för att minska och motverka segregation. Myndigheten kan också undersöka vilken

roll som Delmos kan ta gentemot andra aktörer, till exempel SKR eller andra myndigheter. På en längre sikt behöver det utvecklas system som gör att segregationens utveckling kan följas över tid. Avsaknade av system för uppföljning av segregationen är tydlig. Kunskaper behöver också kompletteras med ett långsiktigt och sektorsövergripande arbete för att minska och motverka segregation. Delegationen mot segregation kommer att fortsatt analysera hur myndigheten kan bevaka och utgå från covid-19 som en förändringsagent och motivator att förbättra arbetet mot segregation.

Lägesbilder och analys

LÄGESBILDER FRÅN ETT URVAL RELEVANTA AKTÖRER

Delegationen mot segregation har samlat lägesbilder från ett urval av organisationer i det civila samhället samt från de 32 kommuner med socioekonomiska utmaningar som har omfattats av en särskild regeringsåtgärd på segregation. Syftet med lägesbilderna har varit att identifiera eventuella behov av kunskaps- och utvecklingsstöd i det rådande läget. Delmos har inte samlat lägesbilder från myndigheterna i denna fas. Detta beroende på att det ingår i myndigheternas uppdrag att själva rapportera eventuella förändringar i och konsekvenser för verksamhet till regeringen.

Lägesbilder från civilsamhällets organisationer

I ett samarbete med Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD¹) har Delegationen mot segregation arrangerat två samråd med ett urval av det civila samhällets organisationer. Organisationerna har även haft möjlighet att komplettera de två samråden med en fördjupning gällande förutsättningar för det långsiktiga arbetet att minska och motverka segregation med bakgrund av covid-19.

Syftet med samråden var att få en bild av nuläget och en förståelse för vilka insatser som görs, se vilket kunskapsbehov som finns framöver samt ge en möjlighet att diskutera förebyggande åtgärder och möjligheter till ökad samverkan.

Aktörerna som bjöds in till samråden representerar verksamheter inom arbetsmarknad, boende, utbildning, demokrati och civilsamhälle samt brottslighet.

¹ Länk till Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD).

Detta är sakområden som är prioriterade i arbetet mot segregation. Nedan följer en kort summering över vad som har förts fram både gällande coronapandemins påverkan på civilsamhällets arbete mot segregation samt vilka förebyggande insatser och behov som civilsamhället ser i sitt fortsatta arbete.

Hur corona har påverkat civilsamhällets arbete mot segregation

Det första samrådet syftade till att diskutera nulägesbilder av arbetet mot segregation. Delmos har ett behov av att få ökad kunskap om det civila samhällets aktuella verksamhet kopplat till samverkan samt vilket kunskapsstöd civilsamhället efterfrågar med anledning av coronapandemin. En viktig gemensam nämnare för de aktörer som bjöds in till mötet är att de har kunskap och god kännedom om det lokala arbetet mot segregation, även utanför den egna verksamheten. Exempel på inspel som lyftes fram av organisationerna under det första samrådet:

- Civilsamhället har ställt om – inte in – och fokuserat mer på digitala insatser och individuella kontakter.
- Stödtelefoner har etablerats, matpaket har delats ut, information har tillgängliggjorts lokalt.
- Samtal från medborgare till organisationernas stödtelefoner har gått från oro om coronapandemin till oro om framtid.
- Civilsamhällets organisationer har fått sämre ekonomi, medlemsbortfall, uteblivna intäkter från läger, utbildningar, och uthyrning, uppsägning av lokaler och personal.
- Engagemanget har ökat i vissa områden och minskat i andra.
- Andel volontärer i riskgrupp (70 +) är för vissa organisationer stor och där har engagemanget gått ner eller förlyttats till digitala kanaler, exempelvis zoom.

Risker som lyftes fram under samrådet handlade bland annat om hur coronapandemin kan ge konsekvenser för civilsamhället på en längre sikt. Den negativa spiral av minskad verksamhet som flera föreningar drabbas av – med nedgång i medlems- och aktivitetsantal, möteslokaler som behöver sägas upp, och intäkter som uteblir – riskerar att urholka verksamheten på sikt.

Förslag på förebyggande insatser

Det andra samrådet har fokuserat på arbetet med de utmaningar som kommer efter den akuta coronakrisen. Det är idag svårt att förutse krisens långsiktiga

effekter. Det är därför angeläget att fånga upp orsakssamband och konsekvenser, för att stå rustade inför eventuella samhällsomställningar.

Coronakrisen har satt ljuset på problematik som handlar om trångboddhet, ökat våld i hemmen, psykisk ohälsa, arbetslöshet, nedlagda mötesplatser och otrygga miljöer. För att rusta samhället i stort, och i synnerhet de områden som redan befinner sig i socioekonomisk utsatthet, krävs insatser som hanterar dessa utmaningar. Det är också viktigt att diskutera civilsamhällets respektive det offentliga roller i arbetet.

Nedan följer exempel på förebyggande insatser som organisationerna såg behov av och lyfte fram under det andra samrådet:

Samverkan

- Ökad samverkan mellan civilsamhällets organisationer
- Organisationer med stor kapacitet kan agera mentor och lyfta organisationer med mindre kapacitet
- Utöka befintliga forum eller etablera nya forum för dialog mellan det offentliga och civilsamhällets organisationer på områdesnivå, kommunnivå, samt regional och nationell nivå
- Den offentliga sektorn kan i högre grad nyttja civilsamhällets nära kontakt med invånarna i frågor som målgruppens behov
- Öka invånarnas delaktighet och inflytande i processer som genomförs med stöd av statsbidraget
- Skapa verktyg som synliggör den pågående samverkan på samtliga nivåer

Kunskapsutveckling och kunskapsutbyte

- Civilsamhällets organisationer kan dela sin kunskap mer till aktörer med mandat att ändra förutsättningarna
- Kunskapsnivån behöver stärkas lokalt och åtgärder behöver bygga mer på kunskap
- Den offentliga sektorn kan i högre grad analysera och tillgängliggöra civilsamhällets undersökningar
- Utveckla ett gemensamt språk för att civilsamhället och det offentliga i högre grad ska kunna förstå varandras insatser och behov och bli mer effektiva i arbetet
- Analysera de socioekonomiska effekterna av corona och åtgärder som genomförts med anledning av corona samt hur detta påverkar arbetet med regeringens reformprogram och långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation.

- Analysera hur coronaviruset och regeringens åtgärder påverkar specifika grupper som lever i utsatthet.
- Etablera kunskapsallianser, forskningscirklar på kommunal och regional nivå
- Skapa aktörsanalyser över vem som gör vad till stöd för sortering av var olika frågor hör hemma.

Förutsättningar för ett långsiktigt arbete

- Ökat och långsiktig finansiering för att skapa uthållighet
- Mindre problem och målgruppsriktad bidragsgivning
- Mötesplatser
- Skapa framtidstro, särskilt för unga
- Utveckla tillgång på bredband och internet, särskilt på landsbygden
- Insatser för stärkt samhällservice

En närmare beskrivning av samråden, se bilaga 1-3.

Lägesbilder från 32 kommuner

Delegationen mot segregation har samlat information om coronapandemins påverkan på kommunernas arbete mot segregation genom dokumentstudier och enskilda samtal. Myndigheten har också etablerat ett digitalt nätverk med de 32 kommunerna där Delmos och kommunerna kan dela information och kommunerna kan tipsa varandra om framgångsrika insatser. Nedan följer en kort sammanställning av vad myndigheten har identifierat så här långt när det gäller de 32 kommunerna:

Minskad smittspridning

Kommunerna har haft stort initialt fokus på att minska smittspridningen. Utmaningen har varit att nå ut med information i ett tidigt skede och nå så många som möjligt. De 32 kommunerna har kunnat tipsa varandra om tillvägagångssätt via Delmos etablerade nätverk. Följande tillvägagångssätt är de vanligaste:

- Information på olika språk som sprids via affischering, infoblad, filmer.
- Samverkan med religiösa samfund.
- Bostadsbolagen är en viktig del i kommunens arbete att nå många. Några kommuner arbetar även med andra typer av fastighetsägare.
- Information på olika mötesplatser (till exempel bibliotek och fritidsgårdar).
- Smittskyddsläkare har besökt berört område och informerat.

Konsekvenser på kort och lång sikt

Kommunernas insatser fokuserar främst på följande tre områden: trygghet, arbete och samverkan med civilsamhälle. Nedan följer exempel på vad kommunerna gör inom respektive område:

Insatser för att skapa trygghet och motverka social oro

- Jourtelefon för att motverka social oro
- Ökad vuxennärvaro i områdena (fältassistenter, trygghetsvårdar)
- Stöd till de som har skola på distans
- Förstärkt stöd till föräldrar via familjecentraler
- Olika kontaktpunkter i områdena har förstärkts och flera kommuner har skapat nya kontaktpunkter utomhus i de områden som har socioekonomiska utmaningar. Kontaktpunkterna utomhus är bemannade av kommunal personal och bistår med information om coronaviruset, råd och stöd, hjälp att söka jobb, tips på aktiviteter.
- Ökad tillgänglighet hos kommunen för våldsutsatta kvinnor
- Skapat en app där invånare kan hjälpa varandra
- Utvecklat digitala fritidsgårdar
- Frågan hanteras också via upparbetad samverkan med polis och fastighetsägare

Insatser inom arbetsmarknadsområdet och stöd till det lokala näringslivet

- Förbättrad information och ökad tillgänglighet för den som söker jobb
- Åtgärds paket till lokala näringslivet för att kunna säkerställa jobb

Samverkan med civilsamhället

- Hjälp att handla mat eller apoteksvaror
- Stödtelefon/äldrelinje
- Kompletterande insatser där stöd erbjuds angående oro och våld i hemmet (kvinnojour)

- Fritidsaktiviteter för barn och unga (idrottsrörelsen)

Lägesbilder från myndigheter

Delegationen mot segregation har under våren tagit kontakt med ett urval av de myndigheter som har uppdrag inom det samlade arbetet med att minska och motverka segregation. Tre av myndigheterna – Arbetsförmedlingen, Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen – har delat lägesbeskrivningar från sina respektive områden. Flera av myndigheterna (exempelvis Skolverket) har fått i uppdrag av regeringen att följa och direkt återrapportera konsekvenserna av coronapandemin i sitt ordinarie arbete. Utifrån detta har Delegationen mot segregation valt att inte gå vidare med kompletterande lägesbilder över dessa myndigheters pågående arbete.

Folkhälsomyndigheten har visat intresse att samarbeta långsiktigt med Delegationen mot segregation gällande uppföljning. Det handlar dels om att införa indikatorer kopplat till jämlikhet och segregation i myndighetens eget uppföljningssystem, dels om att bistå Delmos med indikatorer i Delmos kommande uppföljningssystem för segregationens utveckling över tid. Folkhälsomyndigheten har även visat intresse för hur Delmos grupperar DeSO-nivåerna och aggregerar dem. Myndigheterna har också diskuterat begrepp som områden med socioekonomiska utmaningar.

När det gäller coronaviruset vill Folkhälsomyndigheten kunna titta på om och i så fall vilka grupper som drabbats särskilt hårt av pandemin, exempelvis hur svensksomalier drabbats. Det finns dock begränsningar i data för detta i nuläget. I ett senare skede kan det bli aktuellt att se på konsekvenserna och effekterna för hur coronaviruset har drabbat områden och grupper.

STATSBIDRAGEN – COVID-19

Delegationen mot segregation har under 2020 haft i uppdrag att fördela statsbidrag på högst 82 miljoner kronor till kommuner och regioner samt ideella föreningar och stiftelser, i syfte att stödja deras arbete mot segregation. Medel kunde sökas senast den 15 maj för bland annat att utveckla en strategisk samverkan, kunskapsutveckling, samt kunskaps- och erfarenhetsutbyten mellan exempelvis kommuner, regioner, civilsamhället, myndigheter, näringslivet och akademien.

Kommuner och regioner har kunnat söka statsbidrag för att beställa statistik och följa upp segregationens utveckling genom att jämföra olika geografiska statistikområden i kommunen eller regionen. Detta är uppgifter som kan vara

särskilt viktiga att följa och analysera nu för att se om och i så fall hur coronakrisen påverkar skillnader mellan dessa områden. Det är sju kommuner, ett kommunalförbund (13 kommuner) och en region som har beviljats medel för ett sådant arbete.

Det är nödvändigt att arbeta i samverkan mot segregation och mot konsekvenser av coronapandemin. Olika organisationer når ut på olika sätt och till olika grupper. De sökande har därför genom stödmaterial uppmuntrats att söka upp andra organisationer, dra nytta av varandras lägesbilder, komplettera varandra och göra saker tillsammans. Huvuddelen av ansökningarna från civilsamhällets organisationer har också syftat till att utveckla eller fördjupa en samverkan på lokal nivå.

Genom ansökningshandlingarna har Delegationen mot segregation analyserat hur ofta och i vilka sammanhang som corona, covid-19 eller pandemi nämns av kommuner och regioner, ideella föreningar och stiftelser i ansökningar som beviljades statsbidrag till arbete för att minska och motverka segregation 2020.

Av de 39 kommuner och regioner som beviljats medel för arbete mot segregation 2020 har tio stycken i något sammanhang nämnt corona, covid-19 eller pandemi i sin ansökan. När det gäller ideella föreningar och stiftelser har elva av 31 organisationerna som beviljats bidrag nämt det rådande läget i någon form. Nedan följer en beskrivning av i vilka sammanhang som begreppen nämns i ansökningar som beviljats statsbidrag 2020.

Omnämmanden

Hälsinglands utbildningsförbund anger att de ekonomiska effekterna av den pågående pandemin sannolikt leder till att segregationsproblematiken i kommunerna blir ännu större.

Folkets Husby beskriver en medvetenhet om att Järvabornas villkor sannolikt kommer att försämrats på grund av coronapandemin.

Det rådande lägets påverkan på genomförandet av insatser

Några kommuner ser begränsningar i verksamhet utifrån coronapandemin. Ale kommun vill till exempel föra dialog med invånarna men anser att det är oklart om det går utifrån coronapandemin. Markaryds kommun avvaktar tills situationen stabiliserats med att köra igång och i Upplands Väsby kommun sker det en anpassning genom att ha möten med boende utomhus istället.

Civilsamhället har mer ställt om än ställt in. En organisation, KISAM – Världens mammor, anser att möten kan ersättas med videmöten. Support Group Network har ökat sin digitala kommunikation. FOLK i Skärholmen avser att jobba med

livesändningar från de olika aktiviteterna så att fler kan ta del av dem. Origo har gjort Anpassningar i sin sommarverksamhet genom nya uteplatser, sommarcafé med mera. Detta är också olika sätt att ta höjd för att coronapandemin kan pågå länge.

Utvecklingsarbeten med koppling till corona

I Huddinge kommun har det påbörjats ett utvecklingsarbete med att skapa en digital fritidsgård med anledning av coronapandemin då många barn och ungdomar inte kan vara i sina naturliga sammanhang. Detta vill man nu utveckla så att det blir en digital plattform som når barn och unga brett.

Vänersborg har som en effekt av coronapandemin börjat arbeta på ett nytt tvärsektorielt och kommunövergripande sätt. Arbetet har omfattat civilsamhälle, flera förvaltningar, näringsliv (som livsmedelsbranschen, restauranger och apotek) med flera. Nu vill kommunen ta arbetet från en krisrespons till ett strukturerat och implementerat arbetssätt för att hantera komplexa samhällsproblem.

För Region Västerbotten har konsekvenser av ojämlikhet i folkhälsa och i tillgång till vården blivit tydliga såväl nationellt som regionalt under coronapandemin. Regionen har saknat en strukturerad samverkan med civilsamhället i socioekonomiskt utsatta grupper. Därför skapas nu ett nätverk där både region, civilsamhälle, kommuner och andra relevanta aktörer i frågor som rör segregation och hälsa

I Tierps kommun riskerar covid-19 att ytterligare försämra läget för utsatta grupper och det är av största vikt att kommunen så snart som möjligt får mer kunskap om segregationen och dess effekter lokalt. Detta ska kommunen göra genom att samla kunskap, kompetens och resurser på området.

Uppsala kommun vill öka kunskapen om hur olika målpunkter i realiteten används och av vilka. Det sker bland annat utifrån ett pågående projekt (*Vår stad*), som undersöker hur människor rör sig och besöker olika målpunkter utifrån påverkan av covid-19.

Civilsamhällets organisationer vill framförallt stötta, komplettera och kompensera det kommunala uppdraget. Ett sådant exempel är KC Kompetenscenter som vill bidra till att skapa arbetstillfällen efter coronapandemins initiala fas. Ett annat exempel är Rädda Barnens Riksförbund som vill arbeta med att få igång sommarjobb för unga vars föräldrar blivit arbetslösa och som farit illa av smittan. Det sker också insatser kopplade till det kommunala uppdraget i Malmö. Där arbetar Rosengårds Folkets hus med smittskydd och hälsoinsatser samt stödjer unga som ligger efter i skolan och gör breda informationsinsatser utifrån den kunskap som Folkhälsomyndigheten kommer med.

I Röda Korsets dagliga arbete i områden med socioekonomiska utmaningar märks konsekvenserna av segregation bland annat vad gäller ojämlik hälsa, trångboddhet, otrygghet och oro hos unga kopplat till likvärdiga möjligheter till arbete och studier. I de insatser som Röda Korset genomför under coronapandemin beskriver organisationen att det redan märks effekter av att människor förlorar sin inkomst och en del har en stor oro för individer och familjer som med knappa resurser försöker få sin vardag att gå ihop. På lokal nivå, i Tynnered i Göteborg, avser organisationen att fortsätta utveckla en strategisk och långsiktig samverkan med lokala aktörer, i synnerhet informationsinsatser med fokus på psykosocialt stöd och aktiviteter utomhus. Röda korset kommer även driva alternativt medverka i lokala ärendeprocesser med samarbetspartners och akademien. Det gäller bland annat en process rörande insatser under coronapandemin i Södertälje, Göteborg och Malmö.

Undersökningar med koppling till coronapandemin

Röda Korset i Skellefteå ska i samarbete med lokala Röda Korset-kretsar i kommunens ytterområden, andra organisationer inom civilsamhället samt offentliga representanter inom frågeområdet (tjänstepersoner samt förtroendevalda) kartlägga hur coronapandemin påverkat personer i socialt utanförskap. Genom kartläggningen vill organisationen skapa en kunskapsbaserad nulägesbild att presentera för kommunledning, civilsamhälle och andra berörda aktörer som på olika sätt kommer att behöva bemöta de behov som uppstått och eller förändrats i socioekonomiskt utsatta områden i och med coronapandemin. Det handlar om att kartlägga hur information och stöd nått fram, hur kunskap och boendeförhållanden påverkat smittspridningen samt vilka behov de boende själva identifierar. Syftet är att kartläggningen ska göra att framtida insatser, från såväl offentlig verksamhet som civilsamhälle, ska träffa rätt avseende de största behoven samt för att skapa ett lärande inför framtida situationer av liknande slag.

Trollhättans kommun vill undersöka om möjligheten till social distansering och nyttjande av service ser olika ut mellan människor i staden. Kommunen vill öka kunskapen om hur staden används under respektive efter pandemin. Undersökningen görs genom enkät och medborgardialog.

Forskning och annan kunskapsutveckling

ARTIKLAR OM COVID-19 OCH SEGREGATION

Delegationen mot segregation har under våren etablerat samverkan med forskare och andra aktörer kring artiklar om covid-19 och segregation. Hittills är åtta

forskare/forskningsmiljöer klara. De åtta är fördelade på olika lärosäten, och dessutom över strategins områden och olika forskningsfält, exempelvis statsvetenskap, kulturgeografi och sociologi). Dessutom är två övriga aktörer, Arbetsförmedlingen och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor tillfrågade och besked väntas under juli månad.

Artiklarna kommer att ta utgångspunkt i en eller flera av nedanstående frågeställningar.

- Hur omfattande samhällsförändringar som coronapandemin (eller liknande samhällskriser) kan komma att påverka segregationen i Sverige på kort och på lång sikt?
- Vilka konsekvenser kan segregationens utveckling få till följd av coronapandemin för individen och samhället i stort framöver?
- Vilka samhällseliga åtgärder behöver vidtas för att segregationen i samhället inte ska öka till följd av coronapandemin och för att förebygga att liknande kriser inte slår hårdare mot individer som bor i områden med socioekonomiska utmaningar?
- Hur kan Delegationen mot segregation bidra till att öka kunskapen om vilka konsekvenser coronapandemin (eller liknande samhällskriser) kan få för segregationen i samhället och vilka åtgärder myndigheten skulle kunna vidta för att minska och motverka segregationen?

Publiceringen är planerad från november 2020 och framåt, eventuellt i form av veckovisa artiklar på Delmos webbplats under en sammanhängande period.

UTVECKLA ETT SYSTEM FÖR UPPFÖLJNING AV SEGREGATIONENS UTVECKLING

Det saknas idag ett system för att kunna följa segregationens utveckling över tid. Det blir särskilt tydligt under en rådande pandemi. Segregation är en utmaning som påverkar hela samhället. Det krävs ett långsiktigt och sektorsövergripande arbete för att minska de negativa konsekvenserna av segregation och motverka de strukturer som befäster och upprätthåller den. Detta arbete måste bygga på kunskap och erfarenheter från tidigare och samtida arbete. Delegationen mot segregation avser att skapa ett sådant system som kan fungera som ett viktigt instrument för att synliggöra utvecklingen inom olika prioriterade utvecklingsområden och möjliggöra uppföljning av områdesspecifika variationer inom kommuner.

Ett sådant system skulle också kunna bidra till att identifiera behov av nya insatser och indikera vilka insatser som kan behöva prioriteras ytterligare på nationell, regional och lokal nivå.

Slutsatser och rekommendationer

Delegationen mot segregation har utifrån insamlat material dragit slutsatser av hur coronapandemin har påverkat arbetet mot segregation och vilka behov som finns av åtgärder för att skapa förutsättningar för ett strategiskt och kunskapsbaserat fortsatt arbete.

SLUTSATSER

Invånarnas delaktighet och inflytande

Nya målgrupper, exempelvis barnfamiljer, är i behov av extra stöd

Det behövs en mer långsiktig lösning för matpaket, eller motsvarande insats, till invånarna.

Utbildningen påverkas. Avsaknad av bredband och internet kan – särskilt på landsbygden – bidra till ökade klyftor i samhället.

Civilsamhället kan genom att driva verksamhet i områden bygga tillit till invånarna, identifiera deras behov och snabbt spela behoven vidare till offentliga sektorn.

Samverkan mellan relevanta aktörer

I de fall där det har funnits etablerade forum för samverkan kring frågor kopplade till coronaviruset har de samverkande parterna snabbt kunnat diskutera, hantera och besluta i dessa frågor.

Organisationerna har ett intresse att öka samverkan sinsemellan.

Det finns intresse för och behov av att stärka och utöka samverkan på både områdesnivå, kommunnivå, regionnivå och nationell nivå.

Det behövs verktyg som synliggör den pågående samverkan på samtliga nivåer.

Vem som deltar i lokala samverkansforum kan göra skillnad för resultatet. Kommunerna kan behöva vara mer närvarande i dessa forum.

Varje område har sina unika utmaningar, och insatser behöver därför beslutas utifrån specifika områdesbehov.

I de fall där det finns etablerade former för dialog mellan aktörer på till exempel kommunal nivå har civilsamhället kunnat spela in information till kommunen om vad som sker på områdesnivå och kommunnivå. Liknande forum kan behöva etableras där de saknas idag.

Insatser för att minska konsekvenser av segregation behöver ske ihop med insatser som är riktade mot strukturella förändringar.

Civilsamhällets organisationer anser att det är kommunernas ansvar att ta första steget och bjuda in till strategiska möten. Delmos kan också stimulera till kontakter mellan de kommuner och organisationer som har fått statsbidrag eller som har visat intresse för att arbeta med frågorna.

Även forskare och experter bör vara med i samverkan, utöver kommuner och ideella organisationer.

Aktörerna efterfrågar forum för strategiska samtal mellan civilsamhället, myndigheter, kommuner/regioner och näringslivet på nationell nivå. Eventuellt skulle detta forum kunna kopplas till statsrådsgruppen som är tillsatt för segregationsfrågorna på departementet.

Organisationer med stor kapacitet kan göra mer för lokala initiativ, dels för organisationer på lokal nivå, dels för organisationer med lägre kapacitet.

Civilsamhällets insatser har i huvudsak ställts om från fysiska till digitala möten. Denna omställning har gjort att många volontärer har lärt sig digitala verktyg som Zoom, vilket kan få konsekvensen att lokala föreningar tappar tillträde till lokaler. Det kan i sin tur göra att föreningarna tappar medlemmar och därigenom intäkter. Det finns också föreningar som förlorar inkomster eftersom de i och med pandemin inte längre kan hyra ut sina lokaler.

Kunskap om segregationens utveckling och orsaker

Kunskaper finns lokalt men behöver delas med de aktörer som har mandat att ändra förutsättningarna, till exempel ansvariga för samhällsplanering i en kommun.

Även kunskapsnivån lokalt behöver stärkas, och åtgärder behöver vara konkreta byggas på den kunskap som finns.

Delmos kan ha en roll i att ta emot, analysera samt tillgängliggöra resultat från civilsamhällets egna undersökningar kopplade till coronapandemin och segregation.

Civilsamhället kan ha en roll i att arbeta mer för att väcka opinion i berörda områden och lyfta fram behov och utmaningar i arbetet.

Det saknas en analys av hur coronapandemin och regeringens åtgärder påverkar utsatta människor och hur eventuella socioekonomiska effekter ser ut.

Det saknas analyser av om regeringens åtgärder i reformprogrammet och den långsiktiga strategin är tillräckliga och ändamålsenliga med coronapandemin i beaktande.

Det kan behövas rekommendationer till statliga och kommunala beslutsfattare för att mildra konsekvenserna av covid-19.

Delmos kan ge en samlad analys över rådande läge.

Civilsamhället kan behöva stöd i att sortera vem/vilka som har ansvar för vad för att kunna rikta sin kunskap till rätt aktör.

Förutsättningar för långsiktigt arbete

Civilsamhällets insatser behöver ske riktade mer direkt till individ än till grupp, vilket är mer kostsamt sett till både ekonomi och tid.

Det behövs långsiktig finansiering. Avsaknad av långsiktig finansiering är en fortsatt utmaning för organisationerna på alla nivåer.

Det behövs insatser för stärkt samhällservice.

Invånarna i områden med socioekonomiska utmaningar behöver bli mer delaktiga för att skapa känsla av sammanhang. Det kan behövs en ökad framtids- och samhällstro. Detta är särskilt viktigt ur ett ungdomsperspektiv.

REKOMMENDATIONER

Delegationen mot segregationen lämnar utifrån det samlade materialet rekommendationer till åtgärder för att skapa goda förutsättningar för fortsatt arbete mot segregation.

Den offentliga sektorn bör i ännu högre grad:

- Säkra en långsiktig finansiering och uthållighet i arbete på alla nivåer, vilket är särskilt viktigt eftersom denna kris har långsiktiga konsekvenser. Överväga att inte stödja insatser som inte kan ge långsiktig effekt.

- Tydliggöra vad den egna organisationen/myndigheten kan ta ansvar för i arbetet mot segregation. Tillgängliggöra statistik och analyser så att fler aktörer kan få del av relevant material.
- Tydliggöra och målgruppsanpassa sin information så att civilsamhället ser att även de är inkluderade i vissa stöd.
- Bredda den kunskapsdelning som redan sker på regional nivå till fler aktörer. Länsstyrelserna skulle kunna ha i uppdrag att hålla i ett sådant utbyte.

Kommunerna bör i ännu högre grad:

- Bjuda in civilsamhällets organisationer för att de ska kunna bistå kommunen med behovsanalyser och annan områdesspecifik kunskap
- Utveckla kunskapsallianser, exempelvis forskningscirklar, för att öka kunskapsdelningen mellan relevanta parter på kommunal eller regional nivå.
- bli mer synliga och aktiva i det lokala områdesarbetet.

Civilsamhället bör i ännu högre grad

- Dela med sig av sin kunskap. Civilsamhället har en unik kunskap om lokala förutsättningar och målgruppernas behov och kan behöva dela den kunskapen i högre grad med Delegationen mot segregation samt med andra myndigheter och relevanta aktörer.
- öka samverkan mellan organisationer på områdesnivå.
- Stödja varandras verksamheter, särskilt organisationer med större kapacitet som kan stödja mindre, lokala föreningar.

Delmos bör i ännu högre grad:

- Stimulera till kontakter mellan de kommuner och organisationer som har fått statsbidrag eller som har visat intresse för att arbeta med frågorna.
- Ta emot, analysera samt tillgängliggöra resultat från civilsamhällets egna undersökningar kopplade till coronapandemin och segregation.

- Göra en samlad analys över rådande läge.
- Facilitera strategiska samtal på nationell nivå mellan civilsamhället, myndigheter, kommuner/regioner, forskare, näringslivet och den impermentala arbetsgrupp som är verksam inom segregationsområdet på departementsnivå.
- Stimulera aktörerna till att öka boendes deltagande och inflytande i de processer som genomförs. Ett sätt är att ställa krav om delaktighet i processer som genomförs med stöd av statsbidraget.

Bilagor

Samråd och kompletterande fördjupning gällande civilsamhällets arbete mot segregation sett utifrån coronapandemins nulläge, förebyggande arbetet samt behov av långsiktiga åtgärder

MINNESANTECKNINGAR SAMRÅD 1

Delmos samråd med civilsamhällets organisationer med anledning av coronapandemin

Närvarande

Sophia	Lövgren	Hyresgästföreningen
Bojan	Brstina	SIOS
Maria	Jörfalk	Stockholms läns bildningsförbund
Rosaline	Marbinah	LSU - Sveriges ungdomsorganisationer
Anna	Rehnavall	Svenska Röda Korset
Marika	Sandgren	Svenska Röda Korset
Daniel	Diaz	Rädda barnen
Dilan	Aksoy	Rädda Barnen
Mohamed	Ibrahim	Islamic Relief Sverige
Marita	Öberg Molin	Coompanion Sverige
Ola	Johansson	Stockholms Stadsmission
Kajsa	Wiktorin	Studieförbunden
Jeremija	Isaković	NOD
Lina	Fridén	NOD
Marina	Tjelvling	Delmos
Karen	Austin	Delmos

Lina Fridén, NOD, inledde mötet med att hälsa alla välkomna. Karen Austin och Marina Tjelvling, Delmos, tog vid och beskrev myndighetens uppdrag: samverkan mellan kommun, civilsamhälle och näringslivet för att motverka segregation. Delmos har även ett uppdrag i att samla in och sprida kunskap, som verktyg i arbetet mot segregation handlägger man statsbidrag. Därefter beskrevs bakgrunden till samrådet; pandemin förstärker segregationen, olika förutsättningar för olika individer gör att pandemin hårdare drabbar socioekonomiskt utsatta områden. Samrådet syftar till att lära om nuläget och skapa sig en lägesbild genom att samla in kunskap detta för att politiken ska veta vilka verktyg man ska använda för att minska pandemins effekter. Civilsamhället är ofta snabbare än myndigheter på att agera när samhällskriser inträffar. Därefter redogjordes för urvalet av inbjudna organisationer.

NOD förklarade samrådets upplägg och tekniska förutsättningar, varpå en kort presentationsrunda av deltagande personer och organisationer följde.

Frågeställning 1: Hur och på vilket sätt har ni ställt om er verksamhet för att möta nya behov i socioekonomiskt utsatta områden?

LSU: Barn och unga riskerar att marginaliseras i kriser. De insatser som görs är väldigt inriktade mot näringslivet vilket kan vara svåra att ta till sig för unga. Insatser når inte heller ner på lokal nivå. Exemplifierade problematiken genom att beskriva en organisations situation där man nu vill jobba mer men är tvungna att omfördela resurser internt vilket ger till följd att man inte kan göra all den verksamhet man vill genomföra och möta det ökade behovet. Digitaliseringen av skolan och föreningslivet fungerar inte alltid så smidigt som man tror, på landsbygden är bredband och tillgång till internet ett problem. Organisationer som genomför sommaraktiviteter för barn och unga har just nu många utmaningar i verksamheten. Krisen riskerar att öka barnfattigdomen.

Röda Korset : Röda Korset har ställt om sin verksamhet, Röda Korset är en krisorganisation. En omställning av digitalisering har genomförts, utökad chatt och läxhjälp, språkträning blir språkpromenad tex. Röda korsets ungdomsförbund har också skalat upp, tex via jourhavande kompis. Röda Korset möter asylsökande och papperslösa som inte har någonstans att gå erbjuder mathjälp. Röda Korset arbetar också med att vara synliga på gator och torg för att sprida information men också för att kunna göra stödinsatser. Många volontärer är 70+ och riskgrupp, de har fått lära sig zoom. Fördjupat samarbete med andra organisationer för att bryta isolering och har infört en stödtelefon för oroliga och för att sprida information. Studieverksamhet för att skapa studier för elever som studerar på distans men inte kan få studier hemma. Bistår riskgrupper med mat och medicininköp. De som hade det tufft innan har det ännu tuffare nu och man delar även ut torrvaror till behövande. Röda Korset arbetar sedan tidigare mot segregation genom ett eget program xx. Röda Korset arbetar också med människor som möter människor – många mår dåligt.

Hyresgästföreningen: Påverkansarbete kring marknadshyror. Kvarterslokaler stängda, många ansvariga är 70 + vilket leder till färre möten av människor. Dialog med hyresvärdar om sänkta hyror, många är oroliga för att inte kunna betala sina hyror. Många kvarterslokaler står tillgängliga nu men de ägs av hyresvärdarna och regelverket gör det krångligt att nyttja lokalerna för andra än hyresgästföreningen/boende. Lyfte exempel på arbete i socioekonomiskt utsatta områden genom samarbete med andra organisationer under namnet "Folkkraft"(LO, Unga Örnar, Folkets Hus och Parker, ABf). Digital omställning och

digitala lösningar tex. digitala trygghetsvandringar. Finns en stor önskan om att hjälpa; "Goda grannar-projektet" samlade 12 000 volontärer som vill hjälpa till – det finns goda krafter.

Stadsmissionen: Stadsmissionen möter människor i utsatta områden och i utsatthet. Öppen verksamhet har fått ställ in eller om även om de fortfarande träffar barn, unga och deras familjer. Det är en stor omställning som genomförts, från sociala sammankomster till individuella möten. Bistår äldre med hjälp av inköp, utdelning av mat och ekonomiska bidrag till de med små inkomster. Möter hemlösa, unga och asylsökande ges tillfälligt boende för att de ska kunna ha tak över huvudet samt sköta sin hygien. Kvinnor som drabbas av våld. Stockholms stadsmission har haft det hårdaste trycket.

Coompanion: Har ett uppdrag att främja de som står långts bort från arbetsmarknaden, de är också de som drabbas värst med pandemin. Har fokuserat på att hitta metoder och ge stöd åt företag, inte minst kring regeringens stödpaket. Informerat om att stödpaketet även gäller för civilsamhällets organisationer. Coompanion och dess medlemmar jobbar i nära samverkan med stadsdelar, andra CSO, det offentliga och näringslivet, ofta på uppdrag av kommuner. Kommunernas ekonomi är dålig och det är en av anledningarna till att många företag nu går i konkurs. Vilket kommer främja arbetstagarna i än högre grad från arbetsmarknaden.

SIOS: Demokratin har varit på en varierad nivå, centralt har årsmöten och liknande genomförts både av SIOS och medlemsorganisationer, bland föreningar lokalt har detta dock varierat. På riksförbundsnivån är många oroliga över ekonomin, man har fått medel för att genomföra verksamhet som man nu inte kan genomföra pga. rekommendationer om social distans tex. På lokal nivå drabbar inställd verksamhet många äldre eller funktionsnedsatta som blir isolerade. Föreningar har ingen verksamhet vilket leder till dålig ekonomi och att man kanske måste säga upp lokaler vilket leder till att man inte ser hur man ska kunna starta upp eller öppna ny föreningsverksamhet i framtiden. ADB-verksamheten som drivs av SIOS har jobbat hårt för att ställa om och möta klienter, men det är svårt då många inte har råd med digitala tekniska lösningar för att kunna ta del av digital hjälp/stöttning. Utbildningsdelen lider då många har mindre resurser att köpa utbildningar för.

Rädda Barnen: Genomförde tidigt en barnkonsekvensanalys av krisen. Utsatta barn ännu mer utsatta och började titta på stödverksamhet. Digitaliseringsomställning, instagram-profil med tips för aktiviteter, pysselpåsar (i samverkan m IKEA) till utsatta barn som är hemma skapandet av ett "digital fritids" osv. Samverkan med andra CSO och driver påverkansarbete. Även stöd i form av t ex mat till elever som nu studerar på distans och kanske bara får ett mål

mat om dagen. Samarbete med företaget Karma på Järva som startade 30/4 och avslutades 22/5 har delat ut ca. 10 000 matlådor. Det finns ett fortsatt stort behov, främst till barnfamiljer. Andra orosmoment är arbetsmarknaden där de i socioekonomiskt utsatta områden har drabbats hårt av uppsägningar och det blir svårt att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden. Det finns en oro bland de boende i områdena, inte bara riktade kring pandemin utan för framtiden, ekonomin, arbete och boende.

Islamic-Relief: Ser en utveckling av större och mer behov av stödinsatser och samverkan. Har samverkan i områdena, bla. trossamfund, infört en stömlinje som är hårt belastad. Arbetar med att ta fram långsiktig verksamhet, verksamhet av målgruppen, en verksamhet som tagits fram i dialog med berörda. Organisationer som jobbar i dessa områden är inte konkurrenter, det är viktigt att samarbeta.

Studieförbunden: Stor digitaliseringsomställning, stort engagemang och vilja men man upplever en "trötthet". Generellt bland studieförbunden är många av de som är aktiva också boende i närområdet för resp. vilket ger bra kompetens vad gäller språk och kultur när det kommer till informations spridning av myndighetsrekommendationer te.x. Många som deltagit i folkhögskolors utbildningar studerar på distans, men många fullföljer inte sina studier. Många behöver det fysiska mötet för att ha en bra rutin. Uppsökande verksamhet, studieförbunden jobbar för en meningsfull fritid, men i och med digitaliseringen så är det inte alla som kan eller har möjlighet till studier på distans, detta blir tydligt nu. I början fanns mycket oro kring viruset, oron idag är en oro för framtiden.

Frågeställning 2: Vilket samarbete sker idag och hur skulle ett fördjupat samarbete kunna se ut? Vilket behov- och kunskapsstöd efterfrågas i rådande läge?

Coompanion: Uppdraget att hjälpa företag, framförallt genom samverkan med Skoopi, stöd i arbetsgivarrollen. Samarbete och dialog med berörda myndigheter, ex AF och TVV har varit bra. Behovet har varit ett kunskapsstöd för medlemmarna, det har genomförts genom webinarier. Tar fram underlag och kunskap om hur man ska kunna starta om efter pandemin, enligt en egen undersökning så är 43% av medlemsföretagen direkt drabbade av krisen.

Islamic Relief: Vikten av samverkan i framtiden kan inte nog betonas, både med andra CSO och med Delmos. Vad är det som gör skillnad? Föräldrar, skola, fritidsverksamhet? Fokus på kvinnor och barn i arbetet framåt. Tar stöd i internationell forskning från USA och Storbritannien. Ökad kontakt med olika typer av myndigheter. Vill gärna ha kontakt med andra organisationer.

Stadsmissionen: Uppdrag av MSB tillsammans med andra CSO att möta de uppkomna behoven av stöd till samhället. Ser gärna större samarbete, vi är inte konkurrenter utan medaktörer. Behöver involvera de lokala aktörerna mer i framtiden.

Studieförbunden: Det finns mkt samverkan och samarbete, det läggs mkt tid och energi på att planera samverkan – nu är det dags att göra! Grupper som är svårnådda kräver nu mer arbete för att nå och involvera, det krävs ett längre perspektiv i arbetet. Arbeta lokalt, närmare de lokala aktörerna och målgrupperna; om asylsökande ska ha kurser i svenska så kostar det, det märks att alla inte har råd att delta – uppkoppling och digitala verktyg kostar. Det behöver ges förutsättningar i form av uppkoppling och utbildning - digitalisering.

Hyresgästföreningen: Upprätta ett system för mötesplatser även under en pandemi. Möjliggöra den lokala organiseringen, möjliggöra möten – man måste kunna mötas, det är då kraft, kunskap och handling uppstår.

Rädda Barnen: Lokal samverkan sker redan, samverkan sker utifrån de boendes behov. Resultatet av detta var möjliggörandet av en snabb respons nu tex. i Rinkeby. En snabb omställning och att snabbt kunna använda lokala kontakter – det ger snabba resultat. Samverkan sker med MSB. I grunden är problemet en fördelningsfråga; egenmakt är av stor vikt. Det saknas en remissfunktion – vilka är de viktigaste behoven? CS kan inte ta ansvar för segregation, men om vi ska ta ansvar krävs resurser. För att boende ska engagera sig måste de känna att de kan påverka. Det finns ingen kunskapsbrist, kunskapen finns – behov av långsiktiga insatser, helhetsanalys – stärka människan. Inga mer punktinsatser. Det behövs riktade insatser utifrån ett boendedrivet perspektiv.

SIOS: Har fördjupar samverkan med bland annat andra ADB-verksamheter. Försök till att driva frågor på lokal nivå, nå fram till lokala myndigheter. Inom medlemsförbunden har många gjort insatser till att ge stöd till äldre, lokalt är det framgångsrikt. Samverkan är en solidaritetstanke, det råder brist på det på sina håll. Det är ibland svårt att nå ut med den kunskap som SIOS besitter, som skulle kunna vara relevant för myndigheter.

Röda Korset: Lokalt sker operativt samarbete, samarbetet sker i en lokal kontext oh skiljer sig runt om i landet och tar avstamp i närhet till de boende i området. Framtida behov är närmare samarbete mellan CSO och kommuner. I de städer där stadsdelar/områden är tydligt definierade med tydligt ansvar är det enklare att samarbeta. Att vara och verka nära i områdena är viktigt. Delmos skulle kunna ge stöd för samarbete mellan CSO och kommuner. Röda Korset har hjälpt kommuner i behovsanalys inom civilsamhället, Röda Korset kan bistå med sådana analyser. För att få bättre effekt av samverkan är det också viktigt att få tillgång till

kommunens egna analyser av t ex ekonomiskt stöd till boende. Delmos är de som kan ta fram en långsiktig analys och har bäst kunskap. Analys av åtgärder för olika grupper efterfrågas. CSO står idag inför ekonomiska problem, Delmos kan ge stöd och kunskap till kommuner genom kartläggning av vilka organisationer som verkar i respektive kommun och vad de gör. Just nu i planeringsfas inför sommaren och de utmaningar som kan komma då.

Kompletteringar:

Det kan behöva ta fram listor på vem som gör vad i form att ge bidrag/intresse i olika områden

Gör analys på effekter kopplade till reformprogram, räcker åtgärderna? Är de anpassade och gör de skillnad? Hur påverkar de specifika utsatta grupper/områden?

Studieförbunden: Kompetensutveckling för de lokala studieförbunden, stärka kunskapsnivån lokalt.

Delmos: Vi ska jobba mot alla aktörer, vi ska jobba samverkande – CSO är särskilt viktiga aktörer. Vi ser i statsbidragsansökningarna behov som kommer i framtiden.

SIOS: Förtydligande av solidaritetsbrist: Upplever att de etniska organisationernas vara eller icke vara är en ständig diskussion och att det inte utgör en del av det etablerade CS.

Röda Korset: Tittar på forskning för att se effektiva metoder och hur samverkan fungerar bäst.

Marina Tjelvling avslutade samrådet med att tacka alla deltagare. Hon förtydligade också att Delmos jobbar på ett bemyndigande att få kunna ge bidrag över flera år på en gång och inte ett år i taget för bättre långsiktighet i arbetet.

MINNESANTECKNINGAR SAMRÅD 2

Delmos samråd med civilsamhällets organisationer med anledning av coronapandemin

Närvarande

Sophia	Lövgren	Hyresgästföreningen
Bojan	Brstina	SIOS
Amadeu	Batel	SIOS

Kajsa	Wiktorin	Studieförbunden
Maria	Jörfalk	Stockholms läns bildningsförbund
Anna	Rehnavall	Svenska Röda Korset
Marika	Sandgren	Svenska Röda Korset
Helena	Hummasten	Islamic Relief Sverige
Åsa	Vilu	Göteborgs Stadsmission
Marita	Öberg Molin	Coompanion Sverige
Karen	Austin	Delmos
Marina	Tjelvling	Delmos
Lina	Fridén	NOD
Jeremija	Isaković	NOD

Lina Fridén, NOD, inledde mötet med att hälsa alla välkomna. Marina Tjelvling och Karen Austin, Delmos, tog vid och beskrev myndighetens uppdrag och syftet med dagens samråd. De gav också återkoppling på frågor som kom upp under det första samrådet, och förtydligade vilka frågor som är Delmos ansvarsområde och vilka som ligger på andra myndigheter. De betonade att de här två samråden är en del i kunskapsunderlaget för att kunna ta fram en strategi i arbetet mot segregation och ge civilsamhället stöd i arbetet mot segregation. Ett tredje planerat samråd kommer att ställas om till att NOD bistår Delmos i inhämtning av information och tar fram ett skriftligt underlag som ska vara klar v.27. Underlaget kompletteras med ett möte för återkoppling i augusti.

Efter en kort presentationsrunda av deltagande personer och organisationer så gick diskussionen över till att behandla frågeställningarna som skickats ut i förväg.

Runda 1: Hur kan vi säkerställa möjligheter till utbildning, kompetensutveckling och språkkunskaper för att klara omställningen och framtida krav på arbetsmarknaden? Hur kan ert arbete bidra till att öka kunskapen om effekterna av trångboddhet, ökat våld i hemmet, psykisk ohälsa etc.?

Röda korset: Röda korset har en administrativ struktur som internt jobbar mot och med alla nivåer (lokalföreningar, regionalt och nationellt). Lyfter den kollektiva styrkan som en viktig framgångsfaktor i arbetet generellt. Betonar vikten av att ha verksamhet i socioekonomiskt utsatta områden – det möjliggör att man kan identifiera behov. Behov som man senare kan arbeta med. Boende som arbetar i Röda korsets verksamhet viktigt då de bidrar med närhet, förståelse och kunskap samt upptäcker nya behov. Kan gå från allmän information till specifik genom denna närhet. Alla är inte heller "behövande", det är individen som har behov, viktigt att aktivera *individen*. Ofta finns även lokala nätverk av tex. Föreningar, dessa är viktiga för att samla information och kontakter. Det ger en bättre

behovsbild utifrån denna samverkan. Även viktigt att arbeta med relevanta delar av kommunen eller delar av kommunen (enheter). Kommunens egna analyser och underlag är också viktiga för information, tex. Vid risk-/behovsanalys och har bra kännedom om lokala sammanhang.

SIOS: Betonar vikten av mötet som en del av medlemsförbundens och föreningarnas kärnverksamhet, något som nu ej är möjligt. Detta får och kommer få stora konsekvenser på lokalföreningarnas och i förlängningen hela organisationsstrukturens möjlighet att överleva. Det kommer vara svårt att hitta tillbaka till samma föreningsmodell i framtiden – när "Coronan är över". Vad innebär det, när är det över? Det finns ingen borte gräns på krisen att förhålla sig och planera för. Vad gäller de utsatta områdena och aktiviteter där finns en projektrötthet. Vad gäller samverkan så är det viktigt att lyssna på olika perspektiv. SIOS jobbar brett, inom alla fält, men vad gäller samverkan så har SIOS bra kontakt med medlemmarna. Men förutsättningarna för att kunna samverka är olika, stora organisationer har lättare att avsätta resurser. Regeringen har aldrig formulerat en vision av dessa områden – vad har man egentligen gjort för att ge de boende för instrument för att kunna möjliggöra för dem att bli delaktiga. Uppmanar till att använda forskning för arbetet, att se dessa grupper som subjekt. Betonar vikten av att ge människorna i dessa områden en identitet, det finns stora variationer inom de som bor i de socioekonomiskt utsatta områdena och på så sätt stimulera delaktighet.

Islamic Relief: Har jobbat och bistått behövande i många olika kriser, är en kris/stöd-organisation. I kontakt med behövande får man information om andra behov nu – tex. Att många inte kan betala hyran. Kris ger i sig själv en kortsiktig hantering. Civilsamhället ställer upp snabbt i en kris och finns där, men kan inte ta ansvar för krisen och dessa påföljder, det kan de boende/behövande inte heller. Drabbade nu i denna kris är barn som hållits hemma från skola, och det har varit svårt att ta till sig info då myndigheterna gett motstridiga uppgifter om vad som gäller kring riktlinjer/rekommendationer. Viktigt att ta ett helhetsgrepp om hur krisen drabbat områdena, man måste börja planera och arbeta långsiktigt. I nuläget kan man se ett ökat behov av stöd, i synnerhet barnfamiljer. Civilsamhället kan kartlägga och ser effekter. Viktigt med stöd till småföretagare och arbetslösa, stöden måste ut snabbt.

Göteborgs stadsmission: Corona-krisen har fördjupat de utmaningar som fanns – egentligen inga nya sakfrågor, bara förtydligat. En viktig aspekt av civilsamhället som jobbar lokalt är att de kan bygga tillit till myndigheter, de har ett stort förtroende bland de boende. Kan bli en brobyggare. Man kan inte ge enskilda eller boende ansvar för att lösa strategiska problem. Samverkan sker redan idag. Civilsamhället har redan kunskap om situationen, vi har erfarenhet. Människor

med små marginaler kommer redan till oss. Det är dags för "verkstad"! Det behövs långsiktighet och uthållighet.

Studieförbunden: Jobbar redan mycket med människorna i områdena. Vissa grupper svårare att nå, viktigt att hitta rätt person som ska vara med i samverkansprocesser, inte bara att man har med någon "på papperet". Delaktighet är viktigt, de är de boende som måste få formulera sina behov. Studieförbunden får i uppdrag att jobba med dem som ska öka kompetens för att kunna skolas eller söka jobb. Nyckelpersoner är viktiga att hitta för att driva arbetet framåt tillsammans med lokal närvaro. Syfte är att stärka individen. Samverkan – man ser gärna ett forum eller liknande där man kan diskutera lokala och regionala insatser tillsammans med andra aktörer.

Hyresgästföreningen: Strategisk samverkan viktig, man måste också vara mer tolerant och stöttande till lokala initiativ för att få större delaktighet. Ett initiativ måste innebära att man startat en förening, viktigt för civilsamhället att genom sina strukturer möjliggöra initiativ. Flexibilitet ska möjliggöra och stärka känslan av "detta är min idé". Samverkan så som till exempel Hyresgästföreningen och andra aktörer genom "Folkkraft" möjliggör stöd till små snabba initiativ. Vi har en långsiktighet i vårt arbete, men med dessa medel kan vi ta tillvara på de små initiativen däremellan.

Uppföljande kommentarer

Karen Austen diskuterade några av de frågor som lyfts, bland annat bidragsgivningen som Delmos gör och att det är svårare för mindre organisationer att få stöd (bidrag). Det är en utmaning i Delmos utlysningar att vikta mellan stora och små organisationer. Det är svårare för små organisationer att få effekter och att lyckas i arbetet. Finns exempel i bidragsgivning där stora organisationer blir "mentorer" åt mindre i arbetet, de mindre organisationerna är viktiga då de står de boende närmre – ett exempel på hur aktörer kan samverka.

Röda korset förtydligade att den interna strategin för samverkan finns, man finns på alla nivåer i landet och samordnar arbetet och kunskapsdelning. Röda korset ser det som att alla olika föreningar och nivåer internt behövs, stora som små, bara att de har olika roller. Kommunens roll och närvaro är viktig i jobbet. Betonar även att kommunens egna analyser och underlag är mycket viktiga för att kunna jobba strategiskt och samverkande. Röda korset möjliggör redan idag för andra aktörer att arbeta med frågorna, man jobbar inkluderande.

Islamic relief: Skillnad på vad vi *vill* göra och vad vi *kan* göra. Vad vi kan göra och redan gör är dock att lyssna och vara en röst, men vi kan inte bära ansvaret för situationen. Delmos viktiga i arbetet, bra med en organiserad form. Vi kan också väcka opinion; vi *ser*, vi är *där* – vi är röstbärare.

Stadsmissionen: Vi har mycket kunskap som omgivningen behöver ta del av.

SIOS: Framtiden tillhör den som tror på den. SIOS har ansökt om projektmedel för ett demokratistärkande arbete – det är det första steget mot att skapa en framtidstro hos deltagarna. Man måste stärka de unga.

Runda 2: Hur kan områden med socioekonomiska utmaningar vara aktiva i omställningen? Hur kan de som bor i dessa områden göras mer delaktiga?

Stadsmissionen: Vi inom civilsamhället kan se och upptäcka resultat som det offentliga inte ser. Vi har en låg tröskel till vår omvärld. Det offentliga ser ofta det som det offentliga är "riggade att arbeta med". Vi ingår i olika nätverk men med ett annat aktivt nätverk skulle kunna vara bra, tillsammans med det offentliga.

Studieförbunden: På nationell nivå finns bra kontakter med departement / politiken. Centralt har vi expertkunskap så vi kan bistå andra delar av landet. Järvagruppern ger kunskapsspridning internt. Det är inte en informationsbrist vi har, snarare är frågan om hur vi kommunicerar. Vi tar upp information, exempelvis trångboddhet med alla offentliga aktörer vi har kontakt med. Men i denna situation tror vi samverkan bör ske genom regionala träffar.

SIOS: Vi arbetar i ett underläge, vi förmår inte jobba i alla nivåer. Vi kan inte jämföras med stora organisationer i kapacitet. Kunskap som nationell positionering, vi talar om "vi", vi ska göra, vi vill... Vilket är detta vi? Det finns ett andra "Vi", dvs. de vilka vi jobbar med. Språk, har vi ett gemensamt språk? Vi har drivit dessa frågor länge. Vad är en migrant? Är migrant ngn som kom som migrant för 10, 20, 30 år sedan - som bott i trångboddhet hela tiden. Viktigt att ha med olika perspektiv, det krävs en nyansering i språket för att kunna sortera dessa grupper/individer. Viktigt att de som bor i utsatta områden inte är ett vi utan är ett subjekt – som har en egen röst/språk. Vi och dom diskurs är inte konstruktiv. Möjliggöra för mindre organisationer att vara delaktiga i arbetet.

Coompanion: Vi är 25 juridiska personer som samarbetar. Vi möter människor som vill organisera sig, vi bistår till exempel med webinarier. Vi är med i olika strukturer och fora där vi driver olika frågor och där vi samverkar.

Islamic relief: Hårt fokuserade på målgrupper som drabbas, de som drabbades tidigare har nu drabbats hårdare. Många småföretagare har gått i konkurs. Vi kan inte lösa problemen, men vi kan lindra dem. Vi kan också lyfta problem och förmedla dem till myndigheter eller andra i civilsamhället. Viktigt att

uppmärksamma problemen, Delmos är ett bra sätt som kan ta emot det vi ser och hör. Vi kan skriva en rapport och skicka in till Delmos.

Röda korset: Operativt arbete bidrar till ökad kunskap. När grupper som kommunen inte når. Våra olika nivåer gör att info hamnar rätt. Samverkar i tex. Forum. Vi har även forskning kopplat till vårt arbete, det arbetet kan också göras tillgängligt för mindre aktörer och som en dörröppnare. Det är svårt att sortera var frågorna hamnar, det är då forskarna kan bistå oss, samt dokumenterar och erbjuda metoder. Ofta är det komplicerade processer, där kan också RK bistå mindre organisationer, tex. I arbete med projektansökningar. Det är viktigt att hitta ett gemensamt språk, med andra i civilsamhället och med det offentliga så att vi talar om samma sak. Det kan vara svårt för mindre organisationer att formulera sig, vi kan bistå, språk är också ett verktyg.

Hyresgästföreningen: Omvärldsbevakar allt som rör boendet. Möten med hyresvärdar, samtal med andra berörda, driver frågor om boende, miljö och trygghet. Viktigt att skapa synergi, intersektionalitetssynliggörande och olika perspektiv. Perspektiv på varje enskilt område, varje område har sin identitet – sin lösning!

Kompletteringar och kommentarer

Marina Tjelvling sammanfattade samrådet utifrån stödanteckningar. Delmos kan öka samarbete med civilsamhället för att nå gruppen.

Röda korset: Vi kan vara mer aktiva och ta ett större ansvar. Vi kan skapa och vara delaktiga. Bidragsgivning avgränsar ofta till en målgrupp, Delmos gör det bra som har bredare perspektiv. För mycket riktade utlysningar och för få för snabba behov.

Islamic relief: Vi kan ändra situationen för individen eller en mindre grupp. Stöd till företagare, vi finns på plats.

Mötet avslutades.

KOMPLETTERANDE FÖRDJUPNING

Detta underlag är en fördjupning som följer de två samråd med civilsamhällesorganisationer som Delegationen mot segregation (Delmos) arrangerat tillsammans med Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) i början av juni 2020. Bakgrunden till samråden var den risk för ökad segregation som identifierats som en konsekvens av spridningen av covid-19. Underlaget är en sammanställning av de svar som

inkommit till NOD under vecka 26. De mejl som organisationerna skickat, eller minnesanteckningar från de intervjuer som gjorts, finns som bilaga till detta underlag. Svarande är de organisationer som deltagit i de tidigare samråden: LSU, Islamic Relief, Hyresgästföreningen, Rädda Barnen, Röda Korset, Studieförbunden, SIOS och Coompanion. Sveriges Stadsmissioner meddelade att de inte hade mer att tillägga, utöver det som framkommit under samråden. För att bredda perspektiven i underlaget tillfrågades även Folkets Hus och Parker och Somaya Kvinno- och tjejjour. Folkets Hus och Parker har inkommit med svar, medan Somaya Kvinno- och tjejjour avböjde att svara.

Frågeställningarna som organisationernas svar utgår ifrån var följande:

- Har corona-pandemin lett till några ytterligare konsekvenser för ert långsiktiga arbete med att motverka och minska segregation och i så fall vilka? Fokusera gärna på svar som inte tidigare har kommit upp under samråden.
- Vad behöver ni ytterligare från kommunen och staten eller andra, bortsett från finansiering, för att skapa ökad uthållighet i arbetet mot segregation? Konkretisera gärna och om möjligt, och benämna den aktör ni åsyftar.

Sammanfattning

Organisationerna rapporterar att de möter en ökad utsatthet i socioekonomiskt eftersatta områden, med ökad fattigdom, hemlöshet, arbetslöshet, isolering och sysslolöshet. De ser ett ökat behov av mötesplatser som kan bryta isolering och skapa meningsfullhet. Flera lyfter även att de boende i områden som särskilt drabbats av smittspridningen framställts i media på ett sätt som spått på stigmatiseringen och utanförskapet.

Organisationerna vittnar om att de på kort sikt ställt om sin verksamhet för att hantera krisens effekter, bland annat genom att dela ut matpaket och arbeta med informationsspridning. På lång sikt finns det en oro för att de lokala mötesplatserna ska försvinna, att kommunernas försämrade ekonomi ska innebära förlorat ekonomiskt stöd till civilsamhällets verksamheter och att det lokala föreningslivet ska försvagas.

Många av de behov som identifieras handlar om möjligheter till långsiktighet, om bättre samverkan och dialog med kommuner för att möjliggöra gemensamma behovsanalyser lokalt och att möjliggöra för organisationerna att använda resurser på det sätt som gör bäst nytta.

Organisationerna om situationen i särskilt drabbade områden

Flera organisationer vittnar om hur covid-19 och dess konsekvenser fått särskilt allvarliga effekter i vissa av de områden de verkar i. Bland annat lyfter de att invånarna i de områden som kallas socioekonomiskt utsatta i många fall kommit ännu längre från arbetsmarknaden som en konsekvens av coronapandemins effekter. Personer som bor i socioekonomiskt utsatta områden befinner sig oftare i osäkra anställningar, ofta inom serviceyrken, och har på kort tid förlorat sin försörjning. Coompanion lyfter också att krisen slagit hårt mot så kallade arbetsintegrerande företag, som tidigare varit ett bra verktyg för att hjälpa människor långt ifrån arbetsmarknaden att komma i arbete.

Organisationerna lyfter också att de i högre grad än tidigare möter en ökad fattigdom, fler fall av personer eller familjer som inte kan betala hyra och ökad psykisk ohälsa och oro. Exempelvis rapporterar Islamic Relief att efterfrågan på deras verksamhet med mat- och kläddutdelning samt leverans av medicin har ökat dramatiskt under våren. Pandemins konsekvenser får också effekter på migranternas möjligheter att stanna i Sverige och möjligheterna till familjeåterföreningar, vilket bland annat Rädda Barnen och Islamic Relief lyfter fram som något som kommer få långsiktiga effekter på segregationen.

En annan faktor som flera av organisationerna lyfter fram är hur de boende i socioekonomiskt utsatta områden framställts under pandemin. Bilden som målades upp sade att de boende inte var kapabla att ta till sig information från Folkhälsomyndigheten eller att det var en fråga om kultur som gjorde att vissa områden drabbades hårt av smittspridningen. Detta, menar bland annat Rädda Barnen, kommer att ha en långsiktig påverkan på segregationen och stigmatiseringen av redan utsatta boendeområden.

Flera av organisationerna lyfter också att de möter en ökad isolering och sysslolöshet. De stängda gymnasieskolorna och den ökade arbetslösheten i kombination med restriktioner och en ökad oro kring att röra sig i samhället har haft särskilt hårda effekter i områden där det finns problematik med trångboddhet och ekonomisk fattigdom.

Uppstartade verksamheter

För att hantera krisens effekter och konsekvenser på kort och lång sikt har flera av organisationerna startat upp ny verksamhet eller förändrat redan befintlig verksamhet. Flera av de svarande organisationerna har under våren delat ut matpaket i särskilt drabbade områden och har märkt en väldigt stor efterfrågan på detta. En förklaring till detta, som lyfts fram av organisationerna, är att många barn

och unga varit hemma från skola och gymnasiet och därmed inte tagit del av skolans måltider, som annars kan stå för en stor andel av deras matintag under en vecka.

Flera organisationer vittnar om att de behövt ställa om sin kärnverksamhet för att möta nya behov, nya målgrupper eller helt enkelt för att kunna uppfylla sitt syfte. Förutom att ställa om stora delar av verksamheterna till digital form har exempelvis Studieförbunden och Islamic Relief arbetat för att informera om covid-19 och se till att informationen hamnar rätt och Coompanion har ställt om för att kunna informera om vilka stödåtgärder som exempelvis småföretagare och arbetsintegrerande företag kan ta del av.

Långsiktiga konsekvenser för organisationernas arbete

De långsiktiga konsekvenserna för föreningarnas arbete är flera och olika. LSU beskriver till exempel hur de har behövt ställa om sitt arbete till att i högre grad handla om att samordna sina medlemmar och föra dialog med regering och myndigheter. Deras analys är att pandemins konsekvenser innebär stora risker för ungdomsrörelsens arbete och organisering, och därför har deras omställning handlat om att prioritera om resurser till att arbeta för ungdomsrörelsens långsiktiga överlevnad.

SIOS delar delvis den bilden, och pekar på att de restriktioner som införts under pandemin har potential att förändra sociala mönster permanent. De oroar sig för att det lokala civilsamhället kommer att försvagas när människor inte längre har vana av att vara aktiva i föreningslivet. För att bibehålla föreningslivets funktion som en kraft mot segregation krävs därför satsningar på den lokala nivån. De lyfter också riskerna med att finansieringen för föreningslivet dras in när kommunernas ekonomi försämras till följd av den ökade arbetslösheten.

Något som särskilt lyfts fram av flera organisationer är det förstärkta och långsiktiga behovet av mötesplatser. Studieförbunden poängterar att även om den digitala omställningen visat på nya lösningar och arbetssätt så är de fysiska mötesplatserna oerhört viktiga för ett uthålligt arbete mot segregation. De vittnar om att flera av deras medlemmar behövt stänga sina lokala kontor och säga upp lokaler på många håll i landet av ekonomiska skäl, vilket innebär att många samlingslokaler försvunnit.

För flera av organisationerna innebär de ekonomiska konsekvenserna av pandemin att arbetet och möjligheten att erbjuda mötesplatser och samlingslokaler påverkas långsiktigt. Folkets Hus och Parkers exempel belyser detta: de konstaterade i mitten av mars att de förlorade i snitt 70 miljoner i månaden i intäkter, något som givetvis har konsekvenser för verksamheten och

dess anställda. Samtidigt vittnar organisationen om att de mötesplatser de erbjuder, bland annat genom idéburna-offentliga partnerskap (IOP:er) med kommuner, har blivit viktigare och mer efterfrågade under coronapandemin, och har kunnat erbjuda både matpaket och aktiviteter för dem som saknar sysselsättning.

Även Hyresgästföreningen påpekar behovet av mötesplatser och föreslår exempelvis användning av idrottssalar och liknande för möten, och ser möjligheter i att kunna utveckla nya metoder för att skapa delaktighet och engagemang genom digitala verktyg.

Behov för att stärka det långsiktiga arbetet

Organisationernas svar på vilka behov de har för att kunna stärka sitt långsiktiga arbete mot segregation är många. Studieförbunden lyfter fram att de strukturella problemen bakom segregationsproblematiken blivit än mer synliga under pandemin, och understryker att satsningar på områden där människor står långt ifrån arbetsmarknad och samhällsinflytande kräver långsiktighet, samordning och en inkludering av de boende i området. Organisationen menar att det i grunden behövs en förståelse för vilka insatser som faktiskt behövs, och därmed goda kontakter med lokalsamhället.

Islamic Relief presenterar liknande idéer när de konstaterar att det finns många spekulationer och teorier kring varför covid-19 drabbat vissa områden särskilt hårt, och menar att dessa teorier ligger till grund för hastigt tillkomna insatser i områdena. Organisationen menar att det krävs en granskning för att gå till botten med vilka faktorer som ligger bakom den större smittspridningen i dessa bostadsområden.

Bidrag

Även om frågan handlade om icke-finansiella behov, så är det flera organisationer som påpekar behovet av dialog och samordning kring de bidrag som finns, samt att bidragen behöver bli mer generella och långsiktiga. LSU lyfter fram att bidragen behöver ge organisationerna ett starkt mandat att demokratiskt fördela sina resurser där de gör mest nytta, och att bidrag ges med långsiktiga villkor, att det finns en god dialog mellan bidragsgivaren och att kriterierna för bidragen är tydliga.

De föreslår också att exempelvis nationella organisationer med vana av arbetsmiljö- och arbetsgivaransvar ska kunna ha anställda som ska verka lokalt – för den organisation som vill arbeta på det sättet. Deras poäng är att det skulle

göra det möjligt för en organisation att effektivisera sin administration och förflytta resurser, samtidigt som det kan skapa en bättre arbetsituation för de anställda.

Även Röda Korset påpekar behovet av långsiktig finansiering och efterlyser ett arbete för att hitta långsiktiga finansieringsmöjligheter med kommunerna. De understryker att utlysningarna under coronapandemin oftast har varit kortsiktiga medel för akuta insatser. De ser precis som SIOS en risk att kommuner med försämrad ekonomi prioriterar bort samarbetet med och stödet till civilsamhället.

Rädda Barnen konstaterar att finansieringen genom projektbidrag ibland är väldigt ineffektiv, och menar att projektansökningarnas mål ibland inte är realistiska eller ens nödvändiga och saknar förankring i verkligheten. Rädda Barnen menar att organisationerna ibland istället hittar kreativa lösningar för att kunna använda projektmedel för att finansiera andra insatser. Organisationen konstaterar att det vore bättre om bidragsgivarna förde en dialog med civilsamhället för att insatserna ska kunna göra mer nytta för fler.

Kommunerna

Organisationerna identifierar ett antal behov på kommunal nivå. Flera av organisationerna lyfter fram ett behov av att kunna föra en strukturerad dialog med kommunerna, för att kunna göra gemensamma analyser av långsiktiga behov och möjliga stödinsatser. Hyresgästföreningen föreslår att kommuner kan tillsätta ett råd för stadsutveckling där olika delar av civilsamhället kan ingå. Både Röda Korset och Folkets Hus och Parker pekar på en önskan att kunna jobba med kommuner i långsiktiga partnerskap och IOP:er, vilket kräver både vilja och kunskap hos kommunerna. Här föreslås både SKR och Delmos som aktörer som tydligare skulle kunna ta ett helhetsgrepp om dessa frågor.

Studieförbunden påpekar att kommunerna skulle kunna spela en mer aktiv roll både när det gäller att stötta aktörer som erbjuder mötesplatser och att upplåta kommunala lokaler till civilsamhället vid tider då de inte används. Även Hyresgästföreningen är inne på ett liknande spår och efterlyser mer aktivt arbete från kommunerna för att tillsammans med civilsamhället överbygga segregationsproblematiken. De föreslår bland annat ett mer strategiskt arbete med att skapa möten mellan invånare från olika delar av kommunerna.

Folkets Hus och Parker föreslår också att SKR skulle kunna bli en tydligare aktör för att skapa diskussion och kunskapsspridning om segregationsfrågor och samarbete med civilsamhället i kommunerna. MUCF och Delmos skulle kunna vara aktuella aktörer för detta på nationell nivå.

Islamic Relief identifierar ett antal förändringar som behöver ske inom kommunerna för att förhindra att en situation liknande den som skapades av

covid-19 kan uppstå igen. De föreslår att socialtjänsten behöver se över sina rutiner för ekonomist bistånd för utsatta grupper och påskynda ärendehanteringens så att färre personer hamnar utanför skyddsnet och riskerar att bli hemlösa. Ett annat alternativ är att erbjuda gratis hyra för en kortare period under krisen för att förhindra hemlöshet. Organisationen konstaterar att de möter en ökad hemlöshet i storstadsregionerna och att denna situation tydligt behöver adresseras av kommunerna. De konstaterar också att kommunerna behöver se över sina boenden för nyanlända för att bättre kunna förhindra smittspridning i framtiden, och skapa tillfälliga bostäder för personer som behöver isoleras ur generationsbostäder och för hemlösa.

Nationell nivå

Flera av organisationerna påpekar behovet av mer samverkan mellan offentliga aktörer och civilsamhället för att långsiktigt kunna bryta segregationsproblematiken. Studieförbunden konstaterar att samverkan med statliga myndigheter ofta är svårt och präglas av en stelhet och en rädsla att bryta mot upphandlingslagstiftning. De nämner särskilt Arbetsförmedlingen som en aktör som är svår att samarbeta med, men som är en nyckel till att göra insatser effektiva och fungerande. Den motivering organisationen fått från Arbetsförmedlingen är att myndigheten saknar ett samverkansuppdrag. Islamic Relief konstaterar att det behövs en bättre samordning med Kriminalvården, frivården, sociala myndigheter och civilsamhället kring övergången från avtjänat straff till frihet för att förhindra att personer som avtjänat sitt straff återgår till en destruktiv livsstil.

Flera av organisationerna berör Delmos uppdrag och föreslår funktioner eller insatser för myndigheten. Folkets Hus och Parker konstaterar att det behövs medel till riksorganisationer för att de ska kunna stötta sina medlemmars arbete mot segregation. De menar att Delmos kan stå för långsiktig kompetens och vara en viktig part i att skapa förståelse kring var bidrag och insatser kan göra mest nytta. Rädda Barnen föreslår att Delmos kan vara en samlande punkt, en remissinstans, för de organisationer som jobbar i socioekonomiskt utsatta områden och stå för den struktur som behövs för att det långsiktiga arbetet ska lyckas.